

Стоцька С. В.

к. с.-г. н., доцент, доцент кафедри рослинництва.

Овезмирадова О. Б.

к. с.-г. н., доцент кафедри рослинництва.

Панчишин В. З.

к. с.-г. н., ст. викладач кафедри рослинництва.

Поліський національний університет.

ІНОКУЛЯЦІЯ СОРТІВ СОЇ ЗА ОРГАНІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ

На сучасному етапі розвитку сільськогосподарської галузі однією з головних проблем аграрного сектору економіки України залишається істотне збільшення й стабілізація виробництва зернобобових культур, зокрема насіння сої, яке є джерелом збалансованого за амінокислотним складом і вмістом екологічно чистого білка та олії [1, 5].

За останні десятиріччя українським селекціонерам вдалося значно підвищити продуктивний потенціал сортів сої. Україна має найбільший в Європі генофонд і сортовий склад цієї культури. Сорти сої української селекції, створені класичними методами, не поступаються іноземним сортам за урожайністю (30-49 ц/га) і вмістом білка (39-43 %). Вони адаптовані до місцевих умов і можуть повністю забезпечити потребу внутрішнього ринку [2, 3]. На відміну від вітчизняних, сорти іноземної селекції в агрокліматичних умовах України менш стійкі до ураження хворобами, мають велику абортівність квіток і бобів, формують щупле, дрібне, недозріле насіння, мають низьку схожість і врожайність [4, 6].

З огляду на кліматичні зміни, зокрема підвищення посушливості вегетаційного періоду, різкі коливання температур, зміщення строків фенології культури тощо, важливого значення набуває адаптивність сучасних сортів до певних екологічних умов середовища. Наразі важливим питанням експериментальної дослідницької роботи в рослинництві є вивчення ростових процесів рослин протягом вегетації, формування врожайності та якості насіння [4, 6].

Полюві дослідження проводили в умовах ТОВ «Дедденс Агро». Впродовж 2018-2019 років досліджено вплив інокуляції насіння сої сортів Сигалія, Віола та Ментор препаратами Легуміфікс та Преміум на показники росту культури протягом вегетації та її врожайність.

Сою вирощували за органічною технологією. Попередник – пшениця озима. Під попередник вносили органічне добриво «БіоАктив», яке виготовлене шляхом керованої біоферментації на основі пташиного посліду та ставкового органічного торфу.

В результаті проведених досліджень, встановлено, що інокуляція насіння сої проведена перед сівбою значною мірою впливає на ріст рослин. Так, найкращими показниками росту відрізнявся сорт Ментор, висота рослин якого у фазі цвітіння при обробці насіння препаратами Легуміфікс та Преміум становила 52,2 та 49,5 см відповідно. Висота рослин сої сорту Сигалія досягала в середньому 48,3 та 51,5 см відповідно. Найменші показники росту відмічено у сорту Віола, рослини якого мали висоту 45,3 та 44,0 см відповідно.

Висота рослин сої перед збиранням урожаю зберігає тенденцію до зростання. Інокуляція бактеріальними препаратами забезпечила в період збирання збільшення росту рослин сої на 6,9-9,6 см у сорту Віола, 11,1-14,9 – Сигалія, 14,2-16,8 см у сорту Ментор в порівнянні з фазою цвітіння.

Обробка насіння сої інокулянтами значною мірою впливала на врожайність культури. Так, врожайність насіння сорту Ментор на дослідних ділянках складала 2,73 т/га, сортів Сигалія – 2,41 та Віола – 2,33 т/га.

Інокуляція насіння сої забезпечила прибавку врожаю порівняно з контролем в межах 0,18-0,41 т/га. Кращим інокулянтом для досліджуваних сортів сої виявився препарат Преміум, що забезпечив збільшення врожайності насіння сорту Сигалія на 0,41 т/га, сорту Віола – 0,18 та сорту Ментор – на 0,34 т/га.

Таким чином, за органічної технології вирощування з метою покращення ростових процесів рослин, а також збільшення врожайності перед сівбою насіння сортів сої доцільно обробляти інокулянтом Преміум.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабич А. О., Бабич А. А. Світові та вітчизняні тенденції розміщення виробництва і використання сої для розв'язання проблеми білка. *Корми і кормовиробництво*. 2012. Вип. 71. С. 12–26.
2. Бабич А. О., Бабич-Побережна А. А. Селекція, виробництво, торгівля і використання сої у світі. Київ: Аграрна наука. 2011. 548 с.
3. Іванюк С. В. Сучасна селекція сої. *Агробізнес сьогодні*. 2014. № 17(288). URL: <http://agro-business.com.ua/agronomiia-siogodni/2387-suchasna-seleksiia-soii.html>.
4. Камінський В. Ф. Агрометеорологічні основи виробництва зернобобових культур в Україні. *Вісник аграрної науки*. 2006. № 6. С. 20-25.
5. Лихочвор В. В., Петриченко В. Ф., Іващук П. В. Зерновиробництво. Львів: НВФ «Українські технології», 2008. 624 с.
6. Літун П. П. Проблеми адаптивної селекції рослин в зв'язку зі зміною клімату. *Селекція і насінництво*. 2006. Вип. 93. С. 67-91.